



LIKKUTEI TORAH • SHABBOS SHUVAH • MAAMAR 1

שובה ישראל כו'

“Retorna, ó Israel”



DEDICADO EM HONRA DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

O pai do Rebe, Reb Levi Itzchak



LikuteiTorah.com

A PARASHÁ CHASSÍDICA

likuteitorah.com/pt/likutei-torah/shabbos-shuvah/1/

1 שובה ישראל כו'. הנה יש ב' בחינות יעקב וישראל וכתיב לאי עקב יאמר כו' והענין

“Retorna, ó Israel”, etc. Ora, há dois níveis, Yaakov e Yisrael; e está escrito: “Não será chamado [teu nome] Yaakov”, etc. A explicação é a seguinte.

הנה נודע כי תכלית בריאת העולמות להיות לו ית' דירה בתחתונים דהיינו ע"י אתכפיה סט"א [סטרא אחרא] ואתהפכא חשוכא לנהורא כו' כי

Ora, é sabido que o propósito da criação dos mundos é que haja para Ele, bendito seja, uma morada nos mundos inferiores, isto é, por meio da subjugação da sitra achra (iskafya) e da transformação da escuridão em luz (ishapcha), etc. Pois

הנה עולם הוא מלשון העלם שהוא החשך וההסתר שמעלים ומסתיר אור א"ס ב"ה השוכן בתוכו ונראה ליש ודבר בפני עצמו וחשך זה יתהפך לאור לע"ל [לעתיד לבוא]

de fato, olam (“mundo”) deriva do termo helem (“ocultação”), que é a escuridão e o ocultamento que encobrem e ocultam a Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito seja Ele, que habita dentro dele, de modo que ele parece ser algo (yesh), uma entidade por si mesma. E essa escuridão será transformada em luz na Era Vindoura,

כי עין בעין יראו כו' והיינו על ידי מעשינו ועבודתנו בימי הגלות בבחי' אתכפיה ואתהפכא של הנפש מזה לעומת זה בקיום מ"ש וידעת היום והשבות אל לבבך

pois “olho a olho verão”, etc. E isso se dá por meio de nossos atos e de nosso serviço Divino durante os dias do exílio, no modo de subjugação e transformação da alma, que provém de “um oposto ao outro”, cumprindo o que está escrito: “Conhece neste dia e leva ao teu coração

כי הוי"ה הוא האלקים כו' שעל ידי בחי' ידיעה זו שבהיום לעשותם שהיא בחי' ידיעה לבדה זוכה לימות המשיח למחר לקבל שכרם בבחינת ראייה ממשי

que Havayá, Ele é Elokim”, etc. Pois, por meio desse nível de conhecimento, que pertence a “hoje, para cumpri-los” e que consiste somente no nível do conhecimento, a pessoa merece, nos dias de Mashiach, “amanhã, para receber sua recompensa”, no nível da visão efetiva,

כי עין בעין יראו כו' ועמ"ש סדי"ה כי תשמע בקול וענין הוי' הוא האלקים הוא ענין יחודא עילאה ויחודא תתאה (שילוב שם הוי"ה בשם אלקים ואדני"י ושילוב שם אלקים ואדני בשם הוי')

pois “olho a olho verão”, etc. E veja o que está escrito no final do discurso que começa com “Quando ouvires a voz”. E o significado de “Havayá, Ele é Elokim” é a unidade superior (yichudá ilaá) e a unidade inferior (yichudá tataá) (a combinação do Nome Havayá com os Nomes Elokim e Ado-nai, e a combinação dos Nomes Elokim e Ado-nai com o Nome Havayá)

שבק"ש [שבקריאת שמע] אחד וברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד (ועמ"ש בד"ה צאינה וראינה בענין שאו ידיכם) שעי"ז יבוא לואהבת כו'

que estão no Shemá: “Um” e “Bendito seja o nome da glória de Seu reino para todo o sempre” (e veja o que está escrito no discurso que começa com “Saí e contemplai”, a respeito de “Erguei as mãos”), por meio do que se chegará a “E amarás”, etc.,

ולהיות בבחי' אתכפיא ואתהפכא כו' ולכך קורין ק"ש [קריאת שמע] פעמים בכל יום ערב ובוקר לפי שצ"ל יחוד זה של הוי' הוא האלקים בשמים ממעל

e a estar no modo de subjugação e transformação, etc. Por isso recitamos o Shemá duas vezes por dia, à noite e pela manhã, pois essa unidade de “Havayá, Ele é Elokim” deve estar “nos céus acima

ועל הארץ כו' וכנגד ב' בחי' אלו שהם שמים וארץ קורין ק"ש [קריאת שמע] פעמיים ערב ובוקר

e sobre a terra”, etc.; e, correspondendo a esses dois níveis, que são o céu e a terra, recitamos o Shemá duas vezes, à noite e pela manhã.

(ועי' מ"ש מענין ערב ובוקר מדת לילה ומדת יום בד"ה תחת אשר לא עבדת והוא ג"כ ענין כי אל דעות שיש ב' דעות שמלמטה למעלה נקי יש מאין

(E veja o que está escrito sobre o tema da noite e da manhã, o atributo da noite e o atributo do dia, no maamar que começa “Porque não serviste”. E este também é o significado de “Pois D'us é um D'us de conhecimentos”: há dois [tipos de] conhecimento; [a perspectiva] de baixo para cima é chamada “algo a partir do nada” (yesh me'ayin),

וזהו מדת לילה ומלמעלה למטה הוא בהפך שלמעלה היש ולמטה כלא חשיב וזהו מדת יום ועיין מ"ש סדי"ה והיה מספר בני ישראל).

e este é o atributo da noite; de cima para baixo, é o contrário: o que está acima é a existência (yesh), e o que está abaixo é “considerado como nada”; e este é o atributo do dia. E veja o que está escrito no final do maamar que começa “E o número dos filhos de Israel será”).

והנה כמו שיש בעולם שמים וארץ כך יש בנפש האדם ב' בחינות אלו כי הנפש כלולה מארבעה בחינות אלו שכל ומחשבה דבור ומעשה (ועיין זח"ג [זהר חלק ג] פנחס ר"כ ע"ב ע"פ אין מעשה וחשבון כו')

Ora, assim como no mundo há céu e terra, também na alma do homem existem esses dois níveis, pois a alma é composta por estes quatro níveis: intelecto e pensamento, fala e ação. (E veja Zohar, Parte III, Pinchas, 220b, sobre o versículo “Não há ação nem cálculo”, etc.)

והנה השכל והמחשבה הם בחינת שמים והדיבור והמעשה הם בחי' ארץ שעם היות שגם המחשבה היא בחינת לבוש אל הנפש

Ora, o intelecto e o pensamento são o nível do céu, e a fala e a ação são o nível da terra. Pois, embora o pensamento também seja um revestimento da alma,

כמו הדבור והמעשה מ"מ היר המחשבה כלולה ומתאחדת עם הנפש המשכלת וא"א להיות לה שכל בלי אותיות המחשבה

como a fala e a ação, ainda assim o pensamento está contido na alma intelectiva e unido a ela, e é impossível que ela tenha intelecto sem as letras do pensamento;

והרי הוא כהדין קמצא דלבושיה מיניה וביה משא"כ הדבור והמעשה הם בחינות נפרדים מן הנפש ואין הנפש מתלבשת בהם תמיד אלא בעתים שמדבר ועושה כו'

e, portanto, ele é como aquele gafanhoto cujo revestimento é dele próprio e está dentro dele. Já a fala e a ação são níveis separados da alma, e a alma não se reveste neles o tempo todo, mas somente nos momentos em que se fala e se age, etc.

ולכן נקרא בשם ארץ וצ"ל אתכפיא ואתהפכא בנפש מזה לעומת זה בין בבחי' שמים ובין בבחי' ארץ שיהיו כל הארבעה בחינות מיוחדים לה' לבדו

Por isso, ela é chamada “terra”. E é preciso haver subjugação e transformação na alma, “um em oposição ao outro”, tanto no nível do céu quanto no nível da terra, para que os quatro níveis estejam unidos somente a D'us;

דהיינו שהשכל והדבור יהיו ממולאים מתורה דאורייתא מחכמה כו' ודברת בם כו' ובחי' המעשה מפורש בפרשה שניה ואספת דגנך הוא מעשה הצדקה כו'

Isto é, que o intelecto e a fala sejam preenchidos com Torá, pois a Torá [vem] de Chochmá (sabedoria), etc., e “falarás delas”, etc.; e o nível da ação é explicitamente mencionado na segunda seção: “e recolherás o teu cereal”, que é o ato de caridade, etc.

והנה יחודא תתא ה היא בחי' יעקב י' עקב י' בחי' חכמה וביטול הנמשך בבחינת עקב וסוף המדרגה להיות אתכפיא ואתהפכא

Ora, a unidade inferior (yichudá tataá) é o nível de Yaakov: yud akev ("calcanhar"); o yud, o nível de Chochmá e da autoanulação (bitul), é atraído para o nível do calcanhar e para o fim do nível, de modo que haja subjugação e transformação.

והיינו כשעדיין האדם בבחינת מלחמה באתכפיא ואתהפכא זו שאז מדת אלקים וצמצום להיות עלמא דפרודא היא הגוברת בו והיא עיקרית בנפש האדם

Isto é, quando a pessoa ainda está no nível de luta nessa subjugação e transformação, pois então o atributo de Elokim e o tsimtsum (contração), que fazem existir um mundo de separação (alma de-peruda), são o que prevalece nela e constituem a força principal em sua alma;

אלא שממשיך בחינת יו"ד דהיינו שילוב הוי' באלקים ואדנ"י כי הוי"ה בחכמה כו' אבל ישראל apenas atrai o nível do yud, isto é, a inclusão de Havayá em Elokim e Ado-nai, pois "Havayá está em Chochmá", etc. Mas Yisrael:

כי שרית עם אלקים שכבר גבר שם הוי' על שם אלקים דהיינו שילוב שם אלקים ואדנ"י בהוי' "pois lutaste com Elokim": o Nome Havayá já prevaleceu sobre o Nome Elokim, isto é, a inclusão dos Nomes Elokim e Ado-nai em Havayá;

והרי הוא למעלה מבחי' אלקים הוא הצמצום כו' ועם אנשים הם כחות המתפשטות משם אלקים שהם שלוחי הדין והקטרוג כו' (ועי' זח"א [זוהר חלק א] וישלח קע"ד א'):

portanto, ele está acima do nível de Elokim, que é o tsimtsum, etc. E "com homens": estes são as forças que se expandem a partir do Nome Elokim, que são agentes de julgamento e acusação, etc. (E veja Zohar, Parte I, Vayishlach, 174a.)

2 ב והנה כתיב וירא כל העם ויפלו על פניהם ויאמרו הוי"ה הוא האלקים ב"פ [ב' פעמים] (במלכים א' ס"י י"ח)

2. Ora, está escrito: "E todo o povo viu, e caiu sobre o rosto, e disse: 'Havayá, Ele é Elokim!'", duas vezes (em I Kings, chapter 18).

(ועיין מזה ברבות בקהלת קרוב לסופו ס"פ זכובי מות יבאיש יביע שמן רוקח וזח"ג [וזהר חלק ג'] (ס"ה א' רס"ד א')

(E veja sobre isso em [Midrash] Rabbah sobre Koheles, perto do fim, no final da passagem “Moscas mortas fazem o óleo do perfumista exalar mau cheiro e derramar-se”; e Zohar, Part III) (65a, 264a);

זח"א [זהר חלק א'] (מ"ה א') בתד"א [בתנא דבי אליהו] פי"ז ירושלמי פ"ג [פרק ג'] דתענית ה"ד וע' בפרש"י [בפירש רש"י / בפירוש רש"י] (בשופטים ס"י ה') בפסוק שמעו מלכים ובכרמל יאמר ב"פ [ב' פעמים].

Zohar, Part I (45a); em Tanna DeBei Eliyahu, chapter 17; Jerusalem Talmud, chapter 3 of Taanis, halachah 4; e veja o comentário de Rashi (sobre Judges, chapter 5) ao versículo “Ouvi, ó reis”, [segundo o qual] no Carmel será dito duas vezes.

ולהבין למה כפלו ב"פ [ב' פעמים]. אך הענין כי הוי"ה הוא האלקים יש בו ב' פירושים הא' שהוי"ה הוא גילוי אור א"ס ב"ה בבחי' המשכה והתפשטות

Ora, para compreender por que o repetiram duas vezes: a explicação é que “Havayá, Ele é Elokim” tem dois significados. O primeiro é que Havayá é a revelação da Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito seja Ele, como um fluxo que se estende e se expande,

שהיא מבחי' הוי' וחסד זכר חסדו להוות כל ההוויות הוא הוא עצמו האלקים וצמצום שנתצמצם להיות עולמות נפרדים בעלי גבול

que provém do nível de Havayá e de Chessed (bondade) — “Ele Se lembrou de Sua bondade” — para fazer existir todos os seres; essa própria [luz] é Elokim, e o tsimtsum (contração) pelo qual ela se contraiu, para que houvesse mundos separados e finitos,

ברכוי התחלקות המדרגות מינים ממינים שונים שהצמצום הזה עם היות שכאמת הוא צמצום גדול לגבי אור א"ס ב"ה שאינו בבחי' גבול מ"מ הוא הוא הוי"ה

com uma multiplicidade de divisões em níveis, espécies de muitos tipos. Pois esse tsimtsum, embora seja, na verdade, uma grande contração em relação à Luz Infinita, bendito seja Ele, que não está sujeita a limites, é, não obstante, a própria Havayá,

שהרי עייז נמשך בחיי הוי' להוות כל ההוויות מאין ליש שמבלעדי הצמצום לא היו העולמות כלל שהיו בטלים במקורם והיו כלא היו וא"כ גם הצמצום הוא הוא הוי' והמשכת החדס ומיוחדים ביחוד גמור ואמיתי ממש

pois, por meio dele, o nível de Havayá se estende para fazer existir todos os seres, do nada à existência. Sem o tsimtsum, não haveria mundos de modo algum, pois eles seriam anulados em sua fonte e como se não existissem. Portanto, também o tsimtsum é a própria Havayá e o fluxo de Chessed, e ambos estão unidos numa unidade completa e absolutamente verdadeira.

(וע' מ"ש מזה בד"ה וידבר אלקים כו' אני הוי' וארא אל אברהם כו' וסד"ה וידעת היום) ופירוש השני

(E veja o que está escrito sobre isso no discurso que começa “E Elokim falou”, etc., “Eu sou Havayá”, “e apareci a Avraham”, etc., e no final do discurso que começa “E saberás neste dia”). E o segundo significado:

כי בחיי הוי' והמשכת החדס שמהווה כל ההוויות שעל שם זה נקרא הוי' לשון הוה והיו"ד שבראש התיבה להורות שהוא מהוה תמיד הרי בחינה זו הוא

que o nível de Havayá e a emanção de Chessed que traz todos os seres à existência — por isso é chamado Havayá, do termo hoveh, “ser”, e o yud no início da palavra indica que Ele traz continuamente à existência —, esse nível é

רק בחיי אלקים וצמצום לגבי עצמותו ומהותו יתברך כביכול וכמ"ש אני הוי' הוא שמי שבחינת הוי' אינו אלא בחיי שם כמו עד"מ שם האדם אברהם שאינו אלא לזולתו לקרוא אותו בשמו

somente o nível de Elokim e o tsimtsum em relação à Sua Essência e ao Seu Ser, bendito seja, por assim dizer; como está escrito: “Eu sou Havayá, esse é o Meu Nome”: o nível de Havayá é apenas o nível de um nome, como, por exemplo, o nome de uma pessoa, Avraham, que serve somente aos outros, para chamá-la pelo nome;

אבל אין להשם ערך ויחוס כלל אל עצמות ומהות העדם שאינו ממהותו ולא מערכו כלל כך

mas o nome não tem absolutamente nenhuma comparação ou relação com a essência e o ser da pessoa, pois não faz parte de seu ser nem corresponde de modo algum à sua medida. Assim também:

הנה בחי' המשכה זו של הוי"ה וחסד מאור א"ס ב"ה להחיות העולמות ולהוותם מאין ליש אין ערוך אליו ית' כלל וכמשל זיו השמש מהשמש כו' כי

esse nível da emanção de Havayá e Chessed da Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito seja Ele, para dar vida aos mundos e trazê-los à existência a partir do nada, é absolutamente incomparável a Ele, bendito seja, como na analogia do brilho do sol [em comparação] com o sol, etc. Pois

הנה הוא לבדו ית' קדוש ומובדל מגדר עלמין וגם שמו נשגב בבחי' לבדו רק הודו וזיוו של שמו על ארץ וכו' הארה דהארה

Ele, bendito seja, de fato está sozinho, santo e apartado da categoria dos mundos; e também Seu Nome é “exaltado”, no nível de “sozinho”; somente “Seu esplendor” e o brilho de Seu Nome estão “sobre a terra”, etc., um vislumbre de um vislumbre;

ואף גם זאת בבחיד על דייקא ולא שייך עליו ית' בחי' הוי" כי ענין הוי" יו"ד חכמה כו'

e até mesmo isso está especificamente no nível de “sobre” (al). O nível de Havayá não se aplica a Ele, bendito seja, pois o significado de Havayá é o yud, Chochmá (sabedoria), etc.;

ולא שייך עליו ית' אפילו אנת חכים ולא בחכמה ידיעא אלא לגבי בחי' השתלשלות שנשתלו בחי' חכמה וכינה

e nem mesmo “Tu és sábio, mas não com uma sabedoria conhecida” se aplica a Ele, bendito seja, exceto em relação ao nível da cadeia descendente dos mundos (hishtalshelut), na qual os níveis de Chochmá e Biná (entendimento) descenderam em uma cadeia;

והרי הוא ית' מקור להן כמ"ש כי עמך מקור חיים והוא מקור החכמה ומקור הבינה

e Ele, bendito seja, é a fonte deles, como está escrito: “Pois contigo está a fonte da vida”; Ele é a fonte de Chochmá e a fonte de Biná;

אבל אינו מתלבש ממש בבחי' חכמה כי החכמה מאין תמצא כתיב מבחינת אין דהיינו שאין התהוות החכמה מבחינת השתלשלות והתלבשות אור א"ס ב"ה ממש

mas Ele não Se reveste efetivamente no nível de Chochmá, pois está escrito: “E Chochmá é encontrada a partir de ayin (nada)”: do nível de ayin, isto é, a existência de Chochmá não surge por meio de uma cadeia descendente e do revestimento efetivo da Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito seja Ele,

אלא מבחי' שהיא אין ואפס הוא בחי' זיו כו' כמ"ש במ"א (ועיין בד"ה לא תהי' [תהיה] משכלה)

mas de um nível que é nada e nulidade, isto é, o nível de um raio etc., como é explicado em outro lugar. (E veja o discurso que começa “Nenhuma será estéril”).

והרי זיו זה הוא עצמו צמצום רב ועצום לגבי אור א"ס ב"ה ע צמו כביכול

E esse raio é, ele próprio, uma contração vasta e imensa em relação à própria Luz Infinita, bendito seja Ele, por assim dizer.

וזהו שאמר יעקב בתפלתו אם יהיה אלקים עמדי ושמרני כו' ושכתי בשלום אל בית אבי

E é isso que Yaakov disse em sua oração: “Se Elokim estiver comigo e me guardar”, etc., “e eu voltar em paz à casa de meu pai”,

אזי והיה הוי' לי לאלקים פי' כי אחר שיהיה אלקים עמדי בבחינת אתכפיא ואתהפכא ואחר כל המדרגות עד ושכתי בשלום כו'

então, “e Havayá será para mim Elokim”. O significado é: depois que “Elokim estiver comigo”, no modo de submissão e transformação (itkafya e it'hapcha), e depois de todos os níveis até “e eu voltar em paz”, etc.,

אזי יבא ויגיע למדרגה גדולה ונפלאה היא ביטול והתכללות באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחי' הוי' עד שבחי' הוי' בבחי' אלקים תחשב

então ele virá e alcançará um nível grandioso e extraordinário, a saber, a autoanulação (bitul) e a inclusão na própria Luz Infinita, bendito seja Ele, que está muitíssimo acima do nível de Havayá, até que o nível de Havayá seja considerado como o nível de Elokim.

(ועמ"ש מזה סד"ה אני הוי' אלקיכם דפ' ציצית וסד"ה ושכתי בשלום וע' ברבות ויצא פרשה ע' [עייין] גבי נטל הקדוש ברוך הוא שיחתן של אבות ועשאו מפתח לגאולתן של בנים ועמ"ש מזה סד"ה וכל בניך):

(E veja o que está escrito a respeito disso no final do discurso que começa “Eu sou Havayá, vosso D'us”, na seção de tsitsit, e no final do discurso que começa “E eu voltarei em paz”; e veja [Midrash] Rabbah, Vayetzei, seção 70, a respeito de “O Santo, bendito seja Ele, tomou as palavras dos Patriarcas e fez delas uma chave para a redenção dos filhos”; e veja o que está escrito a respeito disso no final do discurso que começa “E todos os teus filhos”).

3 ג והנה יעקב אמר כסדר המדרגה ממטה למעלה והיינו מדרגת הצדיקים ההולכים לפני ה' ממדרגה למדרגה

3. Ora, Yaakov falou segundo a ordem dos níveis, de baixo para cima; esse é o nível dos tsadikim, que caminham diante de D'us de um nível a outro.

אך מי שהעביר את הדרך וחטא על הנפש שפגם באיזה ל"ת [לא תעשה] או בביטול מ"ע [מצות עשה] הרי א"א לו להמשיך בחי' הוי' בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה להיות אתכפיא ואתהפכא מאחר שפגם בשם הוי'

Mas aquele que se desviou do caminho e “pecou contra a alma”, causando uma mácula por meio de alguma proibição ou por negligenciar um mandamento positivo, não pode atrair o nível de Havayá para o nível de Elokim, na unidade superior e na unidade inferior, de modo que haja subjugação e transformação, pois maculou o Nome Havayá.

כי המצות נקראו מצות הוי' כמ"ש בזה"ק [בוהר הקדוש] דתליין בשמיה כענבין באתכלא מימינא ומשמאלא מימינא מ"ע [מצות עשה] ומשמאלא מל"ת [מצות לא תעשה].

Pois as mitsvot são chamadas “as mitsvot de Havayá”, como se diz no sagrado Zohar: elas estão suspensas de Seu Nome como uvas num cacho, à direita e à esquerda: à direita, os mandamentos positivos; e à esquerda, os mandamentos proibitivos.

4 והנה אומרים בתיקון ק"ש [קריאת שמע] שעל המטה אם פגמתי באות יו"ד ונתחייבתי סקילה וכן בוידוי על חטא ביוהכ"פ [ביום הכפורים] מזכירין סקילה שריפה כו'

Ora, na ordem do Shemá ao deitar, dizemos: “Se maculei a letra yud e me tornei passível de apedrejamento”; e, do mesmo modo, na confissão “Pelo pecado” de Yom Kipur, mencionamos apedrejamento, queima etc.

לא דברו בעבירות חמורות דוקא שחייב עליהם סקילה ממש (כגון עובד עבודת כוכבים שהוא מהנסקלין)

Pois não se referiam especificamente a transgressões graves pelas quais se é passível de apedrejamento literal — como no caso de quem presta culto a ídolos, que está entre os que são apedrejados —,

שהרי התורה היא בבחינת השתלשלות שיש בה גשמיות ורוחניות וכשם שיש סקילה גשמיות על עבירות החמורות בגשמיות כן יש סקילה רוחניות על עון ששקלוהו חז"ל [חכמינו זכרונם לברכה] בעבירות חמורות ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בפרק לפני אידיהן ישראל שבחו"ל [שבחוץ לארץ] כו'

pois a Torá está no modo da cadeia descendente dos mundos (hishtalshelut), que contém tanto a dimensão física quanto a espiritual; e, assim como há apedrejamento físico por transgressões que são graves em termos físicos, há também apedrejamento espiritual por um pecado que nossos Sábios, de abençoada memória, consideraram equivalente a transgressões graves, conforme o ensinamento de nossos Sábios, de abençoada memória, no capítulo Lifnei Eideihen: “Os judeus que estão fora da Terra” etc.

כי ענין עבודת כוכבים בגשמיות הוא המשתחוה לשמש וירח מפני שמהם תצא השפעת המזון וכמ"ש ממגד תבואות שמש וממגד גרש

Pois a idolatria em seu sentido físico consiste em prostrar-se diante do sol e da lua, porque deles provém o fluxo do sustento, como está escrito: “com a abundância dos produtos do sol e com a abundância da produção das

ירחים הגם שבאמת נמשך ההשפעה על ידם הרי הם שלוחי ההשפעה בלבד והמשתחוה להם מחשיב אותם ליש ודבר נפרד כאלו הם משפיעים מצד עצמם

luas”. Embora, na verdade, o fluxo seja atraído por intermédio deles, eles são apenas agentes desse fluxo; e aquele que se prostra diante deles os considera algo existente por si (yesh) e separado, como se fossem eles próprios que o concedem.

והנה ההשתחואה בגשמיות היינו שכופף ראשו וקומתו הגשמיים ויש השתחואה ברוחנית שכופף ומבטל שכלו לדבר הנשפע מן השמש והירח שהם מגד תבואות כו'

Ora, a prostração física significa que a pessoa curva a cabeça e o corpo físicos; há também prostração espiritual, quando ela curva e anula seu intelecto diante daquilo que flui do sol e da lua, que são “a abundância dos produtos” etc.,

בדאגת הפרנסה ע"י איזו תחבולה כאלו התחבולה ההיא היא עיקרית בהשפעה זו הגם שנאמר וברכך ה' אלקיך בכל אשר תעשה הרי ה' אלקיך כתיב שלא יהיה נפרד מאלקותו ית' כו'

por meio da preocupação com o sustento e de algum expediente, como se esse expediente fosse o elemento principal desse fluxo. Embora se diga: “E Havayá, teu D'us, te abençoará em tudo o que fizeres”, está escrito “Havayá, teu D'us”: que isso não fique separado de Sua divindade, bendito seja Ele, etc.

משא"כ כשמחשיב את התחבולה עיקר ההשפעה שהוא בבחי' נפרד כו' וע"ז הרי הוא חייב סקילה רוחנית

Ao contrário, quando considera o expediente como o elemento essencial do fluxo, que está no nível da separação etc., por isso ela é passível de apedrejamento espiritual,

כי סקילה היא באבנים והיינו שע"ז גורם להיות לו לב אבן שלא יוכל לפתוח לבו בהתבוננות בחי' הוי' כו'

Pois o apedrejamento é feito com pedras; isto é, por meio disso ele faz com que seu coração se torne um coração de pedra, de modo que não consiga abri-lo para contemplar o nível de Havayá, etc.

וכן כל הכועס כו' וגסות הרוח כו' שהם כאלו עובד עבודת כוכבים לפי שהם היפך הביטול

E o mesmo se dá com "todo aquele que se encoleriza", etc., e com a arrogância de espírito, etc., que são como se a pessoa praticasse a idolatria, pois são o oposto da autoanulação (bitul);

והרי פוגם באות יו"ד שהוא ענין הביטול בחינת חכמה כו' וכה"ג [וכהאי גוונא] בביטול מ"ע [מצות עשה] התלויות באות יו"ד ביטול תורה דאורייתא מחכמה כו'

e, com isso, ele macula a letra yud, que representa a autoanulação, o nível de Chochmá (sabedoria), etc. O mesmo ocorre quando se negligenciam as mitsvot positivas que dependem da letra yud: negligenciar o estudo da Torá, pois a Torá provém de Chochmá, etc.

(וע' בר"מ [ברע"א מהימנא] ר"פ כי תשא ופי' שופטים רע"ד ב') והה' של השם הוא בחי' התבוננות באורך ורוחב בגדולת א"ס ב"ה להלהיב לבו כו'.

(E veja o Raaya Mehemna, no início da Parashá Ki Tissá, e na Parashá Shoftim, 274b.) E a letra hei do Nome representa a contemplação, em extensão e amplitude, sobre a grandeza do Infinito (Ein Sof), bendito seja Ele, a fim de inflamar o coração, etc.;

דהיינו כמו אות ה' שיש לה אורך ורוחב עד"מ וכנגד זה שריפה שישרוף לבו באש זרה ותאות חומריו [חומריות] כו'

Isto é, à semelhança da letra hei, que tem comprimento e largura, por assim dizer. A isso corresponde a queima: ele queima o coração com um fogo estranho e com desejos por coisas materiais, etc.

וכיוצא בזה הרבה פרטי עבירות וביטול מצות שהם פוגמים את השם הוי' כל חד לפום מאי דידע
בנפשי' [בנפשיה] אשר ע"כ לא יוכל להמשיך שם הוי' בבחי' אלקים הוא הצמצום ביחודא תתאה ועילאה
להיות אתכפיא ואתהפכא.

E há muitos outros casos semelhantes de transgressões específicas e de negligência de mitsvot que maculam o Nome Havayá, cada qual segundo aquilo que conhece em sua própria alma; por isso, ele não consegue fazer descer o Nome Havayá ao nível de Elokim — que é o tsimtsum (contração) — na unidade inferior e na unidade superior, de modo que haja submissão e transformação.

5 והעצה היעוצה לזה ויצעקו אל הוי' שכדי להיות המשכות הוי' צריך להקדים בחי' צעקה בלב מקרב
איש ולב עמוק מעומקא דלבא ולהיות בטל ונכלל באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מבחי' הוי'

O conselho aconselhado para isso é: “E clamaram a Havayá”. Para que haja emanações de Havayá, é preciso primeiro haver o nível de um clamor no coração, “do íntimo do homem e de um coração profundo”, das profundezas do coração, e estar anulado e incluído na própria Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito seja Ele, que está acima do nível de Havayá,

כי אני הוי' הוא שמי כו' כנ"ל אלא מצד עצמותו ומהותו ית' נקי בשם אנכי מי שאנכי שאינו

pois “Eu sou Havayá, esse é Meu Nome”, etc., como mencionado acima; mas, quanto à Sua Essência e Seu Ser, bendito seja Ele, Ele é chamado pelo nome Anochi (“Eu”), “Quem Eu sou”, que não é

נתפס בשם וע"ז נאמר אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני וכתוב לפני הוי' תטהרו למעלה מבחי' הוי'
ששם הוא עליות כללות נשמות ישראל ביום הכפורים

apreendido por um nome. E sobre isso foi dito: “Eu, Eu (Anochi Anochi) sou Aquele que apaga tuas transgressões por Minha causa”; e está escrito: “Diante de Havayá sereis purificados”: acima do nível de Havayá, pois ali ocorre a ascensão das almas de Israel como um todo em Yom Kipur.

והיינו על ידי בחי' רחמנות מדתו של יעקב מבריה מן הקצה אל הקצה דהיינו מן הקצה התחתון שירד
מטה מטה אל הקצה העליון שמראש כל

E isso ocorre por meio do nível da compaixão, o atributo de Yaakov, que “se estende de uma extremidade à outra”; isto é, da extremidade inferior, para a qual ele desceu cada vez mais baixo, até a extremidade superior, no próprio topo de todos os

דרגין בחי' אנכי שלמעלה מבחינת הוי' ובחי' רחמנות זו הוא שיעור רחמים על ניצוץ אלקות שבנפשו אחרי שישים אל לבו רוממות א"ס ב"ה בכבודו ובעצמו שהוא רם ונשא מבחי' הוי'

níveis, o nível de Anochi, que está acima do nível de Havayá. E esse nível de compaixão consiste em despertar compaixão pela centelha de Divindade em sua alma, depois de levar ao coração a grandeza do Infinito (Ein Sof), bendito seja Ele, em Sua glória e em Seu próprio Ser, que é elevado e sublime acima do nível de Havayá,

כי הוי' בחכמה וכולם בחכמה עשית כתיב שהוא כעשיה גשמיות ואי לזאת הרחמנות גדולה על ניצוץ אלקות שבנפשו איך שירד פלאים מאיגרא רמה כו'

pois está escrito: “Havayá, por meio de Chochmá”, e também: “Fizeste todos eles com Chochmá”, o que é como uma criação física. Portanto, é grande a compaixão pela centelha de Divindade em sua alma, por ela ter descido de modo tão assombroso “de um telhado alto”, etc.

ובחינת רחמנות זו אותה אנו מבקשים אלקי עולם ברחמיך הרבים כו' ברחמיך דייקא כלומר שאתה יודע הרחמנות כמה גדלה בלי שיעור ואין ביכולת השגת נשמותינו

E é esse nível de compaixão que pedimos: “D'us do mundo, em Tuas abundantes compaixões”, etc. “Em Tuas compaixões”, especificamente; isto é, Tu sabes quão grande é essa compaixão, sem medida, e a compreensão de nossas almas não é capaz

לשער גודל עוצם הרחמנות על הירידה הגדולה הזאת מאור א"ס ב"ה מאחר שנשמותינו הן בבחי' גבול ונברא יש מאין אין להם הרגשה זו על הירידה הזאת שמאור א"ס ב"ה (ועמ"ש בד"ה כנשר יעיר).

de avaliar a grandeza e a intensidade da compaixão pela imensa descida de tão grande altura, da Luz Infinita, bendito seja Ele; como nossas almas são limitadas e foram criadas como algo a partir do nada, elas não têm a percepção dessa descida da Luz Infinita, bendito seja Ele. (E veja o que está escrito no discurso que começa com “Como a águia desperta”).

וזהו ותתפלל חנה על הוי' ובכה תבכה שעל ידי בחינת בכיה היא בחי' ומדת התעוררות הרחמנות תתפלל על ה' על דייקא למעלה מבחי' הוי'. ועמ"ש מזה בפ' משפטים ע"פ לא תהיה משכלה ועקרה כו'.

E este é [o significado de] “E Chaná rezou sobre (al) Havayá e, chorando, chorou”: por meio do nível do choro, que é o nível e atributo do despertar da compaixão, ela reza “sobre Havayá” — “sobre” especificamente — acima do nível de Havayá. E veja o que está escrito sobre isso na Parashat Mishpatim, a respeito do versículo “Não haverá aborto nem esterilidade”, etc.

6 וזהו שובה ישראל עד הוי' אלקיך פירוש עד שהוי' יהיה בבחינת אלקים וצמצום על ידי התשובה הוא התעוררות הרחמנות

E este é [o significado de] “Retorna, ó Israel, até Havayá, teu D'us”: isto é, até que Havayá esteja no nível de Elokim e de tsimtsum (contração), por meio da teshuvá (retorno), que é o despertar da compaixão.

כי עיקר התשובה בלב שתהיה התשובה גדולה כל כך בפנימית הלב מעומקא דלבא עד כי ישוב ליבטל וליכלל באור א"ס ב"ה ממש שלמעלה מעלה מבחינת הוי'

Pois a essência da teshuvá está no coração: que a teshuvá seja tão grande, na parte mais íntima do coração, desde a profundidade do coração, que a pessoa retorne para se anular e se incluir na própria Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito seja Ele, que está muitíssimo acima do nível de Havayá;

רק לפני הוי' תטהרו ואנכי אנכי הוא מוחה כו'. ועמ"ש ע"פ כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך כו' בפ' נצבים:

somente “diante de Havayá sereis purificados”, e “Eu, Eu sou Aquele que apaga”, etc. E veja o que está escrito sobre o versículo “Pois este mandamento que Eu (Anochi) te ordeno”, etc., na Parashá de Nitzavim.

7 ד והנה סדר התשובה הוא שלא כסדר והשתלשלות המדרגה ממטה למעלה כנ"ל רק הוא בבחינת דילוג למעלה מבחי' השתלשלות והטעם ביאר הכתוב

4. Ora, a ordem da teshuvá (retorno) não segue a ordem e a cadeia descendente dos níveis, de baixo para cima, como mencionado acima; antes, ela se dá por meio de um salto para além do nível da cadeia descendente dos mundos (hishtalshelut). E o versículo explica o motivo:

כי כשלת בעונך והיינו כמ"ש כשל בעוניי כחי היינו הנשמה וכמ"ש כל אשר תמצא ידך לעשות בכחך כו'

“Pois tropeçaste em tua iniquidade.” E isso corresponde ao que está escrito: “Minha força (kochi) tropeçou por causa de minha iniquidade”; isto é, a alma, como está escrito: “Tudo o que tua mão encontrar para fazer, faze-o com tua força (kochacha)”, etc.

(ע' [עיינן] זח"ג [זהר חלק ג] פנחס ר"כ ע"א) שהנשמה קרויה נר כמ"ש נר הוי' נשמת אדם ועבירה מכבה כו' כלומר שמכבה את הנר כו' (כמ"ש בד"ה אחרי ה' אלקיכם תלכו)

(Veja Zohar, Parte III, Pinchas, 220a.) Pois a alma é chamada de lâmpada, como está escrito: “A alma do homem é a lâmpada de Havayá”; e “uma transgressão extingue”, etc., isto é, extingue a lâmpada, etc. (como explicado no discurso que começa: “Após Havayá, vosso D'us, andareis”).

לכך אין כח בנשמה לעמוד בקשרי המלחמה בבחי' אתכפיא ואתהפכא ולהמשיך הוי' בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה אחר שנתחלשה וכשל כחה מפני העבירה שכבתה נרה וע"כ צריכה לדלג שור אל רום המעלות.

Portanto, a alma não tem força para permanecer nas linhas de batalha, no modo de submissão e transformação (iskafya e is'hapcha), e para atrair Havayá ao nível de Elokim na unidade superior (yichudá ilaá) e na unidade inferior (yichudá tataá), pois foi enfraquecida e sua força tropeçou devido à transgressão que extinguiu sua lâmpada. Por isso, ela precisa “saltar sobre um muro”, até o cume dos níveis.

וזהו כי תצא למלחמה על אויביך על דייקא ולכן מתחלה שובה ישראל עד שהוי' יהיה בבחי' אלקיך ואח"כ קחו עמכם דברים הם התורה והמצוות וכמ"ש

E este é [o sentido de] “Quando saíres à guerra contra (al) teus inimigos”: “contra”, especificamente. Portanto, primeiro “Retorna, ó Israel”, até que Havayá esteja no nível de “teu D'us (Elokecha)”; e, depois, “Levai convosco palavras”, que são a Torá e as mitsvot, como está escrito

ברבות פ' תצוה פליח ושובו אל הוי' להמשיך בחי' הוי' בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה ע"י אתכפייא ואתהפכא כי זהו תכלית בריאת האדם בעוה"ז לשמור ולעשות כסדר המדרגה

em [Midrash] Rabbah, Parshas Tetzaveh, seção 38; “e retornai a Havayá”, para atrair o nível de Havayá ao nível de Elokim na unidade superior e na unidade inferior, por meio da submissão e da transformação. Pois esse é o propósito da criação do homem neste mundo: observar e cumprir, segundo a ordem dos níveis

(ולכן ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] במי נמלך בנשמתן של צדיקים ועיינן זח"ג [זהר חלק ג] אמור) (ד"ק ע"ב) ע"פ בת אבי היא כו'

(e por isso nossos Sábios, de abençoada memória, disseram: “Com quem Ele se aconselhou? Com as almas dos tsadikim”; e veja Zohar, Parte III, Emor (fólio 100b), sobre o versículo “Ela é filha de meu pai”, etc.;

ובחיי בת אבי היא כמ"ש סד"ה יהודה אתה בפיי בני אביך ולילך ממדרגה למדרגה ממטה למעלה רק התשובה הוא לפי שעה שהנשמה צריכה לכך לדלג שור שלא כסדר ודרך ההשתלשלות

e o nível de "filha de meu pai" é explicado como no final do discurso que começa "Yehudah, tu", sobre o sentido de "filhos de teu pai"), e avançar de nível em nível, de baixo para cima. A teshuvá, porém, é apenas para o momento em que a alma necessita dela, para "saltar sobre um muro", fora da ordem e do caminho da hishtalshelut;

אבל אח"כ שישוב אל ה' וירחמהו הנה מזה נמשך שם הוי' בחיי התהוות כל ההוויות בהתחדשות החיות כו'

mas depois, quando "retorna a Havayá e Ele terá compaixão dele", disso é atraído o Nome Havayá, o nível do vir a ser de todos os seres, com a renovação da força vital etc.,

ולתקן כל הפגמים ולמלאות כל החסרונות שחיסר מ"ע [מצות עשה] או שפגם במל"ת [במצות לא תעשה] אזי יהיה נמשך שם הוי' בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה להיות אתכפיא ואתהפכא.

e para reparar todas as falhas e preencher todas as carências que deixou ao omitir uma mitzvá positiva ou ao causar uma falha por meio de uma mitzvá proibitiva, então o Nome Havayá será atraído no nível de Elokim, na unidade superior e inferior, de modo que haja submissão e transformação.

8 וזהו שנאמר ביג"מ [בי"ג מדות] רחמים ויקרא הוי' הוי' כלומר שהוי' קורא וממשיך בחיי הוי' דהיינו שע"י בחיי הוי' אלקיך שהוי' הוא בבחי' אלקים ממשיך להיות הוי' נמשך בבחי' אלקים ביחודא עילאה ותתאה וכ' הוויות

E é isso que se diz nos Treze Atributos de Misericórdia: "E chamou: Havayá, Havayá"; isto é, Havayá chama e faz descer o nível de Havayá. Quer dizer, por meio do nível de "Havayá, teu D'us (Elokecha)", em que Havayá está no nível de Elokim, Ele faz descer, de modo que Havayá seja atraída para o nível de Elokim na unidade superior (yichudá ilaá) e na unidade inferior (yichudá tataá). E essas duas [menções de] Havayá

אלו הם כתובים בשני מקראות דכתיב הוי' רחום וחנון וכתוב חנון ורחום הוי' פי' הוי' רחום וחנון שמבחינת הוי' נמשך בחי' רחמנות וחסד להוות עולמות יש מאין ולהתצמצם במדת אלקים שהיא ג"כ מדת החסד כנ"ל.

estão escritas em dois versículos, pois está escrito: “Havayá, compassivo e gracioso”, e está escrito: “Gracioso e compassivo é Havayá”. O sentido de “Havayá, compassivo e gracioso” é que, do nível de Havayá, fazem-se descer o nível da compaixão e o Chessed (bondade), para trazer os mundos à existência a partir do nada e contrair-se na qualidade de Elokim, que também é a qualidade de Chessed, como mencionado acima.

9 וחנון ורחום ה' פי' שהתהוות והמשכות החסד שהרי אין זה אלא בחי' צמצום לגבי אור א"ס ב"ה עתמו כביכול הגורם להיטות צמצום זה הוא חנון ורחום שמבחי' אנכי מי שאנכי נמשכים יג"מ [י"ג מדות] רחמים שבהם

E “Gracioso e compassivo é Havayá” significa que, quanto à vinda à existência e às emanções de Chessed (pois isso não passa de um nível de tsimtsum, contração, em relação à própria Luz Infinita, bendito seja Ele, por assim dizer), o que causa esse tsimtsum é “gracioso e compassivo”: pois do nível de Anochi, “Quem Eu sou”, emanam os Treze Atributos de Misericórdia, nos quais

ועל ידם קורא וממשיך הוי' הוי' כו' כנ"ל (ועמ"ש מזה סד"ה ואתחנן אל הוי') וזהו כי עמך הסליחה למען תורא

e por meio dos quais Ele chama e faz emanar “Havayá, Havayá”, etc., como mencionado acima. (E veja o que está escrito sobre isso ao final do discurso que começa com “E roguei a Havayá”.) E este é [o sentido de] “Pois contigo está o perdão, para que sejas temido”,

כי בבחי' סליחה ביום הכפורים שהוא גילוי רצון העליון לפני הוי' תטהרו נמשך יג"מ [י"ג מדות] רחמים להיות גילוי בחי' יראה הוא יו"ד של שם ה וי'

pois, por meio do nível do perdão em Yom Kipur, que é a revelação da Vontade Suprema — “diante de Havayá sereis purificados” —, emanam os Treze Atributos de Misericórdia, para que haja uma revelação do nível do temor, que é o yud do Nome Havayá,

כמ"ש בזה"ק [בזהר הקדוש] יו"ד על ריש"י [רישיה] דביה שריא דחילו והה' הוא בחי' אהבה והם הנסתרות לה' אלקינו שהנסתרות הם אהוי"ר [אהבה ויראה] והנגלות ו"ה נגלות

como é dito no sagrado Zohar: “O yud sobre Sua cabeça, pois nele reside o temor”; e o hei é o nível do amor. E estes são “as coisas ocultas [que] pertencem a Havayá, nosso D'us”, pois as coisas ocultas são o amor e o temor; e “as coisas reveladas”: o vav e o hei são revelados;

הן התורה והמצות תורה וי"ו המשכה הקול קול יעקב ה' בחי' מצות מעשיות שבעשייה כו' והיינו גילוי של שם הוי' להיות התחדשות ההתהוות כו' כנ"ל.

estas são a Torá e as mitsvot: a Torá é o vav, uma emanção, “a voz é a voz de Yaakov”; o hei é o nível das mitsvot práticas, que se encontram em Assiá (Ação), etc. E esta é a revelação do Nome Havayá, para que haja uma renovação da vinda à existência, etc., como mencionado acima.

10 ועמ"ש עוד מענין כי עמך הסליחה למען תורא ע"פ שובה ישראל עד כו' וע"פ תקעו בחדש וע' בזהר אמור דק"א א'.

E veja também o que está escrito mais adiante sobre “Pois contigo está o perdão, para que sejas temido”, a respeito do versículo “Volta, ó Israel, até...”, etc., e do versículo “Tocai o shofar na Lua Nova”; veja também o Zohar, Emor, fólho 101a.

וזהו הלך ילך ובכה כו' כי הנה ישראל נקראו בשרשם למעלה זרע קדש מצבתה (בישעיה סס"י [סוף סימן ו'])

E este é [o sentido de] “Indo, ele vai chorando”, etc. Pois Israel, em sua raiz no alto, é chamado “uma semente santa é seu tronco” (em Isaías, no final do capítulo 6),

שיסודתה בהררי קדש עליון (עיינן זח"א [זהר חלק א] ט"ו א' ובהר הרקיע ר"פ בראשית ע"פ הנצנים נראו כו')

cujo fundamento está nos montes da santidade suprema (veja Zohar, Parte I, 15a, e Zohar HaRakia, no início de Parshat Bereshit, sobre o versículo “As flores apareceram”, etc.).

ומשך הזרע היינו ההמשכה וירידה שירדו ונשתלשלו נשמותיהם למטה (ועיינן ברכות ר"פ ויגש גבי במושך הזרע זה יוסף ועמ"ש מענין יוסף סד"ה ושמתי כדכד).

E “a extensão da semente” (meshech hazara) é o prolongamento e a descida pelos quais suas almas descenderam e vieram, através da cadeia [de níveis], para baixo. (Veja também [Midrash] Rabá, no início de Parshat Vayigash, a respeito de “aquele que estende a semente”: este é Yossef”; e veja o que está escrito sobre Yossef no final do maamar que começa “E farei [as tuas janelas de] rubis”).

ועי' עוד ברבות וישלח פע"ט דקאי על יעקב והכל ענין אחד וכמ"ש אלה תולדות יעקב יוסף ועמ"ש מזה
סד"ה ויקחו אליך פרה גבי עץ ארז ואזוב)

Veja ainda [Midrash] Rabá, Vayishlach, seção 79, onde se diz que isso se refere a Yaacov; tudo é um só assunto, como está escrito: “Estas são as gerações de Yaacov: Yossef”. E veja o que está escrito sobre isso no final do maamar que começa “E tomarão para ti uma novilha”, a respeito de “madeira de cedro e hissopo”).

ולהיותם חוזרים ועולים בקדש העליון ממטה למעלה הלך ילך ממדרגה למדרגה בהליכה שאין לה
שיעור והפסק הגבה למעלה מאד ע"י בחי' ובכה היא התעוררות הרחמנות ובכה תבכה שע"י יהיו
בבחי' על ה' כו' כנ"ל.

E, para que retornem e ascendam à santidade suprema, de baixo para cima: “indo, ele vai”, de nível em nível, numa marcha sem medida nem interrupção, elevando-se muito alto, por meio do nível de “chorando”, que é o despertar da compaixão; e “chorando, ela chorou”, por meio do qual alcançarão o nível de “acima de Havayá (al Havayá)”, etc., como mencionado acima.

11 ואח"כ בא יבא ברנה נושא אלומותיו שחוזר וממשיך מלמעלה למטה תוספת וריבוי אור בהתחדשות
ההתהוות להמשיך בחינת שם הוי' בבחי' אלקים להיות

E depois, “certamente virá com canto jubiloso, trazendo seus feixes”: pois ele, por sua vez, faz descer, de cima para baixo, um acréscimo e uma abundância de luz, na renovação do vir a ser, para fazer descer o nível do Nome Havayá ao nível de Elokim, de modo que haja

אתכפא ואתהפכא בכל הדברים הן בסור מרע הן בועשה טוב שע"י נאמר קחו עמכם דברים ושובו אל
ה' שהם דברים הרבה שיהיה בהם המשכת הוי'

subjugação e transformação (itkafya e it'hapcha) em todas as coisas, tanto em “afasta-te do mal” quanto em “faz o bem”. A respeito disso foi dito: “Tomai convosco palavras (devarim) e retornai a Havayá”: são muitas coisas (devarim), nas quais deve haver a descida de Havayá.

וזוהו נושא אלומותיו שהוא עד"מ כמו אלומות ועומרים שהם ממין הגרעין שנעשו בתוספת וריבוי כך
יהיה גדול כח התשובה

E este é [o sentido de] “trazendo seus feixes”: a título de analogia, como feixes e molhos de grãos, que são da mesma espécie que a semente e se formam com acréscimo e abundância; assim será grande a força da teshuvá (retorno).

(ועמ"ש ע"פ בשלח פרעה בענין וזרעתיה לי בארץ כו' נטעתך שורק כו' ע"ש מה שכתבתי ע"פ והנה אנחנו מאלמים אלומים ומענין פי' ברנה בד"ה ושכתי בשלום כו' והיה כו'. ובוז מוכן המדרש אגדה שהביא רש"י [רבי שלמה יצחקי])

(E veja o que está escrito sobre o versículo “Quando o Faraó deixou partir”, a respeito de “E Eu a semearei para Mim na terra”, etc., [e] “Eu te plantei como uma videira escolhida”, etc.; veja ali o que escrevi sobre o versículo “E eis que estávamos atando feixes”; e sobre o sentido de “com canto jubiloso”, no discurso que começa “E voltarei em paz”, etc., “e [Havayá] será”, etc.) E com isso se compreende o Midrash Aggadá citado por Rashi

(בשופטים רס"י [ריש סימן ה'] נאמר בסיני אנכי הוי' אלקיך בכרמל יאמר כפול ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים בימי אליהו עכ"ל [עד כאן לשונו])

(em Juízes, no início do capítulo 5): “No Sinai foi dito: ‘Eu sou Havayá, teu D'us’; no Carmel será dito em duplicidade: ‘Havayá, Ele é Elokim; Havayá, Ele é Elokim’, nos dias de Eliyahu.” Fim da citação.

והיינו כי בסיני היו נש"י [נשמות ישראל] צדיקים וע"י התומ"צ [התורה ומצות] ממשיכים שם הוי' בבחי' אלקים כנ"ל אבל בהר הכרמל ע"י התשובה הגיעו עד הוי' אלקיך

Isto é: no Sinai, as almas de Israel eram tsadikim e, por meio da Torá e das mitsvot, fazem descer o Nome Havayá ao nível de Elokim, como mencionado acima; mas no Monte Carmel, por meio da teshuvá, chegaram “até Havayá, teu D'us”,

דהיינו ע"י ששבו ליבטל בעצמות אור א"ס ב"ה שלמעלה משם הוי' כנ"ל ולכן כפלו לומר ב"פ [ב' פעמים] הוי' הוא האלקים שזהו ענין ב' הפירושים הנ"ל.

isto é, por terem retornado para se anular na essência da Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito seja Ele, que está acima do Nome Havayá, como mencionado acima. Por isso repetiram, dizendo duas vezes: “Havayá, Ele é Elokim”, o que corresponde aos dois sentidos mencionados acima.

12 וז"ש [וזהו שכתוב] במדרש בקהלת שם ד"א [דבר אחר] זכובי מות יבאיש כו' מדבר בדורו של אליהו אתמול מבאישין דברים כנגדו כו'

E é isto o que se diz no Midrash sobre Kohelet, ali: “Outra explicação: ‘Moscas mortas fazem o óleo do perfumista cheirar mal’, etc. Refere-se à geração de Eliyahu: ontem faziam suas palavras cheirar mal contra ele”, etc.,

והיום מביעים דברים ואומרים ה' הוא האלקים ה' הוא האלקים עכ"ל [עד כאן לשונו] שנק' זה יביע שמן רוקח

“e hoje fazem jorrar palavras e dizem: ‘Havayá, Ele é Elokim; Havayá, Ele é Elokim’.” Fim da citação. Pois isso é chamado “faz jorrar o óleo do perfumista”,

שהוא השמן המעורב בבשמים שיש בו ריח טוב והוא כענין מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] ע"פ ריח בגדיו ריח בוגדיו כמו שכתוב ברבות תולדות ס"פ ס"ה.

que é óleo misturado com especiarias, com uma fragrância agradável. E isso é semelhante ao dito dos nossos Sábios, de abençoada memória, sobre o versículo “a fragrância de suas vestes (begadav)”: “a fragrância de seus traidores (bogdav)”, conforme está escrito em [Midrash] Rabbah, Toldot, final da seção 65.

13 והוא גם כן ההמשכה מ"ג מדה"ר [מדות הרחמים] בחי' כשמן הטוב כו' יורד על הזקן כו' ועמ"ש סד"ה מי יתנך כאח לי וסד"ה זאת חנוכת המזבח ומענין יביע בד"ה

E isto também é a extensão que provém dos Treze Atributos de Misericórdia, o nível de “Como o óleo precioso”, etc., “que escorre sobre a barba”, etc. Veja o que está escrito no final do discurso que começa “Quem dera fosses como um irmão para mim” e no final do discurso que começa “Esta é a dedicação do altar”; e, sobre o tema de “faz jorrar”, no discurso que começa

להבין ענין הברכות וזהו ג"כ ענין שבסיני נאמר אנכי ובתבור נאמר ב"פ [ב' פעמים] אנכי ע"ש ברש"י [ברכי שלמה יצחקי] והיינו כי ע"י המצות ממשיך בחינת הוי' מבחי' אנכי והוא להיות אלקיך

“Para entender o tema das bênçãos”. E este também é o tema de que no Sinai foi dito Anochi (“Eu”), e em Tavor Anochi foi dito duas vezes; veja ali Rashi. Isto é, por meio das mitsvot, atrai-se o nível de Havayá a partir do nível de Anochi, para que [Ele] seja “teu D'us (Elokecha)”;

אבל בתשובה נאמר אנכי הוא מוחה פשעיך ב' פעמים אנכי כנגד ב' ממעמקי הלב ממעמקים קראתיך כמ"ש בד"ה כי המצוה הזאת אשר אנכי מצוך היום כו' ע"ש והוא למעלה מההמשכה שע"י המצות.

mas, a respeito da teshuvá (retorno), é dito: “Eu, Eu (Anochi Anochi) sou Aquele que apaga tuas transgressões”: Anochi duas vezes, correspondendo às duas profundezas do coração, “Das profundezas clamei a Ti”, como é explicado no discurso que começa “Pois esta mitsvá que Eu (Anochi) te ordeno hoje”, etc.; veja ali. E isto está acima da extensão que vem por meio das mitsvot.

14 וזהו שבהר תבור זכו לבחי' זו דהיינו ע"י תשובה ומה נמשך ג"כ ענין הכפל ב' פעמים הוי' הוא האלהים דהא בהא תליא.

E é por isso que no Monte Tavor eles mereceram esse nível, a saber, por meio da teshuvá; e disso também deriva o assunto da duplicação, duas vezes, de “Havayá, Ele é Elokim”, pois uma coisa depende da outra.

וע' מענין תבור וכרמל ברכות ויחי ר"פ צ"ט ובת"י [ובתרגום יונתן] (בשופטים סי' ה' וכתהלים סי' ס"ח ט"ז) ובגמרא פ"ד דמגילה (דכ"ט ע"א) והוא כענין הנזכר בזח"א [בזהר חלק א] ויצא (דקנ"ח ע"א)

E veja, a respeito do assunto de Tavor e Carmelo, [Midrash] Rabbah, Vayechi, início da seção 99; e o Targum Yonasan (sobre Juízes, capítulo 5, e sobre Salmos, capítulo 68, [versículo] 16); e a Gue-mará, capítulo 4 de Meguilá (fólio 29a). E isso é semelhante ao assunto mencionado no Zohar, Parte I, Vayetzei (fólio 158a),

בענין הרי בתר שהם טורי דפרודא בחי' ומשם יפרד והיו לארבעה ראשים ועיין ברכות בראשית פ"ו ובשה"ש [ובשיר השירים] ע"פ עד שיפוח היום כו'

a respeito das “montanhas de bater”, que são as montanhas de separação (turei deperuda), o nível de “e dali se dividiu e se tornou quatro cabeças”; e veja [Midrash] Rabbah, Bereishis, seção 16, e Cântico dos Cânticos, sobre o versículo “Até que sobre o dia”, etc.

והנה העלייה מטורי דפרודא להתכלל באחד זהו ענין בחי' תשובה וזהו ענין המבואר במ"א ע"פ ורב שלום ורב להושיע

Ora, a ascensão das montanhas de separação para ser incluído no Um é o nível da teshuvá. E este é o assunto explicado em outro lugar sobre o versículo “e abundância de paz” e “poderoso para salvar”.

ולכן מזה נמשך העלייה אח"כ שלא בהדרגה והוא ענין מ"ש בסוף שיר השירים ברח דודי כו' על הרי בשמים בחי' ריח והריחו ביראת ה'

Portanto, disso decorre depois a ascensão que não é gradual. E este é o significado do que está escrito no final de Cântico dos Cânticos: “Foge, meu amado”, etc., “sobre as montanhas de especiarias”: o nível da fragrância, “e ele sentirá o aroma (vaharicho) do temor a Havayá”.

וזהו ג"כ ענין יביע שמן רוקח כנ"ל ואעפ"כ [ואף על פי כן] ניתנה התורה בסיני דוקא שרומז לבחינת צדיקים וכמ"ש בת"י [בתרגום יונתן] (בשופטים שם)

E este também é o significado de “faz jorrar o óleo do perfumista”, como mencionado acima. Apesar disso, a Torá foi dada especificamente no Sinai, que alude ao nível dos tsadikim, como está escrito no Targum Yonasan (sobre Juízes, ali),

דהוא חליש וזעיר מכל טוריא שהוא ענין השפלות והביטול בחינת ונפשי כעפר לכל תהיה ועי"ז דוקא פתח לבי בתורתך משא"כ הרי תבור וכרמל טורי דפרודא

pois ele é mais baixo e menor do que todos os montes, o que representa a humildade e a autoanulação (bitul), o nível de “E que minha alma seja como o pó para todos”; e precisamente por meio disso: “Abre meu coração à Tua Torá”. Já os montes de Tavor e Carmelo, as montanhas de separação,

נקרא הרים גבנונים מלשון או גבן או דק שהחוטא פוגם במצוה אחת הרי נעשה מחוסר אבר כו כמ"ש [כמה שכתוב שם] בד"ה כי המצוה הזאת בענין תמים תהיה כו אלא שעל ידי התשובה

são chamados “montes corcundas” (harim gavnunim), termo relacionado a “ou corcunda (giben) ou anão”: pois o pecador que macula uma mitzvá torna-se alguém a quem falta um membro, etc., como explicado ali, no discurso iniciado por “Pois esta mitzvá”, a respeito de “Sede íntegros (tamim)”, etc. Mas, por meio da teshuvá,

הנה במקום שבעלי תשובה עומדין כו לכן נאמר בהם אח"כ ב' פעמים אנכי כו וכנ"ל.

“No lugar em que se encontram aqueles que retornam (baalei teshuvá)”, etc. Portanto, foi dito a respeito deles, posteriormente, duas vezes: “Anochi”, etc., como mencionado acima.

אבל עכ"ז [עם כל זה] הרי מבואר לעיל שהתשובה הוא לפי שעה לדלג שור כו אבל אח"כ צריך להמשיך על ידי התורה ומצות.

Mas, ainda assim, foi explicado acima que a teshuvá (retorno) é para o momento, para “saltar por cima de um muro”, etc.; porém, depois, é preciso fazer descer por meio da Torá e das mitsvot.

15 וזהו ענין סיני. שזהו בחי' הקביעות של סדר ההמשכה וברבות פ' ויצא פס"ח ע"פ והנה סולם מוצב ארצה כו זה סיני.

E este é o assunto do Sinai: pois este é o nível da permanência da ordem da emanção. E em [Midrash] Rabbah, Parashat Vayetsê, seção 68, sobre o versículo “E eis que uma escada estava posta sobre a terra”, etc.: “Este é o Sinai”,

שהוא ג"כ בחינת וראשו מגיע השמימה. והיינו כמ"ש יעקב אם יהיה אלקים עמדי כו' והיה הוי' לי לאלקים.

que também é o nível de “e o seu topo chega aos céus”. E isto é como Yaakov disse: “Se Elokim estiver comigo”, etc., “então Havayá será para mim como Elokim”.

16 והוא מדרגת הצדיקים כנ"ל שעייז ג"כ יוכל להגיע לבחינה זו ע"ד מ"ש גבי מצות תשובה מי יעלה לנו השמימה כו'.

E este é o nível dos tsadikim, como mencionado acima: também por meio disso é possível alcançar esse nível, à semelhança do que está escrito a respeito da mitzvá de teshuvá: “Quem subirá por nós aos céus?” etc.

ועמ"ש בד"ה יונתי ב חגוי הסלע והענין כי התשובה אינה על עבירות דוקא אלא על הריחוק מה' וכמ"ש בד"ה האזינו

E veja o que está escrito no discurso que começa com “Minha pomba, nas fendas da rocha”. A questão é que a teshuvá não se destina especificamente às transgressões, mas ao afastamento de D'us, como é explicado no discurso que começa com “Dai ouvidos,

השמים בפ"י כל ימיו בתשובה וכל הקרב אל ה' ביתר שאת צריך להיות יותר שפל רוח למטה מטה בבחינת ותתצב אחותו מרחוק ה' נראה לי.

ó céus”, sobre o significado de “todos os seus dias em teshuvá”. E todo aquele que se aproxima de D'us com maior elevação deve ser mais humilde de espírito, cada vez mais rebaixado, no nível de “E sua irmã ficou de pé a distância”, “[de longe] Havayá me apareceu”.

17 וכמ"ש בד"ה בהעלותך את הנרות בענין מה שתקנו בתפלת שמונה עשרה סלח לנו כי חטאנו אחר קריאת שמע שמקבל עליו עול מלכות שמים ומצות ואהבת

E como é explicado no maamar que começa com “Quando acenderes as lâmpadas”, a respeito de terem instituído “Perdoa-nos, pois pecamos” na oração de Shemoneh Esreh, depois da leitura do Shemá, na qual a pessoa aceita sobre si o jugo do reinado dos Céus (kabalat ol) e o mandamento “E amarás”:

כי היא הנותנת דוקא לאחר שקיבל עליו עול מלכות שמים ומאריך באחד אזי יבין שיש חטא ופשע ואזי יאמר סלח לנו כו'

pois essa é justamente a razão: somente depois de ter aceitado sobre si o jugo do reinado dos Céus e de se deter longamente em “Um” é que compreenderá que há pecado e transgressão; então dirá: “Perdoa-nos”, etc.

ע"ש ועמ"ש ע"פ מה טובו בענין ג' תשובות דנר"נ [דנפש רוח נשמה] שנמצא כולם צריכים לתשובה וע' זח"ג [זהר חלק ג] פ' אחרי (דע"ג ע"א)

Veja ali. E veja o que está escrito sobre o versículo “Quão boas são”, a respeito dos três tipos de teshuvá (retorno) de nefesh, ruach e neshamá, de modo que se conclui que todos precisam de teshuvá. E veja Zohar, Parte III, Parshas Acharei (folio 73a),

גבי תלת דרגין מתקשרין דא בדא כו' ע' [עיינ] מ"ש מזה בביאור ע"פ ולא תשבית מלח והנה אורייתא סתים וגליא

a respeito de “Três níveis estão ligados uns aos outros”, etc. Veja o que está escrito sobre isso na explicação do versículo “E não deixarás de oferecer o sal”. Ora, a Torá é oculta e revelada;

ולכן עם היות שבסיני נאמר רק פעם אחת אנכי הו'י אלקיך מכל מקום אורייתא סתים ומרומז בזה ג"כ הבחינה הב' שבפ' הו'י הוא האלקים והיינו על ידי התשובה

portanto, embora no Sinai “Eu sou Havayá, teu D'us” tenha sido dito apenas uma vez, a Torá é, contudo, oculta, e nisso também está aludido o segundo aspecto contido no significado de “Havayá, Ele é Elokim”, que se alcança por meio da teshuvá.

ולכן נאמר שובה ישראל דוקא שהוא בחי' הפנימית דיעקב והיינו שבקריאת שמע אומר שמע ישראל

Por isso se diz especificamente “Retorna, ó Israel (Yisrael)”, que corresponde à dimensão interior (pnimiyut) de Yaakov. Isto é, na leitura do Shemá se diz: “Ouve, ó Israel”,

ואזי דוקא אח"כ אומר בשמו"ע [בשמונה עשרה] סלח לנו כי חטאנו כו' כנ"ל שהוא ענין שובה ישראל

e somente então, depois disso, se diz na Shemoneh Esreh: “Perdoa-nos, pois pecamos”, etc., como mencionado acima, o que corresponde ao tema de “Retorna, ó Israel”.

וגם י"ל [יש לומר] פ"י שובה ישראל דרצה לומר שובה להיות בבחינת ישראל שלמעלה מבחינת יעקב וכל כך תשוב עד אשר הוי"ה יהיה בבחי' אלקיך כנ"ל:

Também se pode explicar que o significado de “Retorna, ó Israel” é: retorna para alcançar o nível de Yisrael, que está acima do nível de Yaakov; e retorna tão profundamente que Havayá venha a estar no nível de “teu D'us” (Elokecha), como mencionado acima.



LikuteiTorah.com
A PARASHÁ CHASSÍDICA

Sobre esta edição

Esta edição contém o texto hebraico e a tradução em português.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Nossa tradução em português, feita a partir da nossa tradução inglesa do hebraico, sem as notas da Kehot: CC BY 4.0.

Esta edição como um todo: CC BY-NC 4.0. Pode ser copiada, impressa e compartilhada livremente, citando a Kehot Publication Society e likuteitorah.com; não pode ser vendida. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

A tradução para o português foi feita a partir da edição em inglês de likuteitorah.com com ajuda de IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), com o hebraico ao lado para conferência; ainda não foi revisada por um editor humano. Confira com o hebraico tudo o que for importante.

O Rebe pediu que os maamarim da parashá da semana, a “Parashá chassídica”, sejam estudados durante essa semana, distribuídos pelos seus sete dias (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Por que estudá-la, e as brachot do Rebe: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Um projeto gratuito e sem fins comerciais; nada aqui é vendido. Sem afiliação com a Kehot, o Sefaria ou a Biblioteca de Lubavitch. © likuteitorah.com

De likuteitorah.com/pt/likutei-torah/shabbos-shuvah/1/

DEDICADO EM HONRA DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

O pai do Rebe, Reb Levi Itzchak